

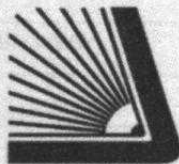
۲۰۸۸۱۹۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

صکوک استصناع

دکتر علی مهدی نارسایی

مرضیه نور احمدی

انتشارات نظری

www.ketab.ir

عنوان و نام پدیدآور	صکوک استصناع/ علی مهدوی پارسایی، مرضیه نور احمدی.
مشخصات نشر	تهران: انتشارات نظری، ۱۳۹۹
مشخصات ظاهری	۲۴۰ ص
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۲۰۹-۴۲۴-۹
وضعیت فهرست‌نویسی	فیبا
موضوع	اوراق بهادار اسلامی
رده بندی کنگره	۶/۱۹۸ BP
رده بندی دیویی	۳۷۹/۲۹۷
شماره کتابشناسی ملی	۶۰۵۸۴۲۹

نام کتاب: صکوک استصناع

نام نویسنده: دکتر علی مهدوی پارسایی، مرضیه نور احمدی

نوبت چاپ: اول - ۳۹۹

شمارگان: ۳۰۰

« کلیه حقوق چاپ و نشر و مالکیت مادی این کتاب مخصوص و محفوظ نظر می‌باشد »

دفتر مرکزی: تهران، خیابان ولی عصر (عج)، خیابان سید جمال الدین اسدآبادی / پوس ۱۰۱،

نبش خیابان فتحی شقاقی، جنب بانک انصار پلاک ۳۲، طبقه ۲، واحد ۱۷

E-mail: nazaribook@yahoo.com

www.nashrenazari.com

انتشارات نظری

تلفن: ۸۸۱۰۲۷۷۵

همراه: ۰۹۱۹۰۱۲۹۴۵۵

قیمت: ۴۸۰۰۰۰ ریال

پیش گفتار ۱۱

فصل اول: مقدمه‌ای بر صکوک و گزارش بهایی چ یگا صکوک ۱۳

۱-۱ مقدمه ۱۳

۲-۱ ویژگی‌های اوراق بهادار متعارف (اوراق قرضه) ۱۴

۳-۱ مقایسه اوراق بهادار اسلامی و اوراق قرضه ۱۴

۴-۱ تعریف اوراق مالی اسلامی ۱۵

۵-۱ طبقه‌بندی انواع اوراق مالی اسلامی (صکوک) ۱۸

۱-۵-۱ طبقه‌بندی بر اساس نوع عقد ۱۸

۲-۵-۱ طبقه‌بندی بر اساس ساختار پایه ۲۰

۱-۲-۵-۱ مبتنی بر مالکیت یا مبتنی بر دین ۲۰

۲-۲-۵-۱ مبتنی بر فروش، اجاره، مشارکت یا عاملیت بودن ۲۱

۱-۲-۲-۵-۱ صکوک مبتنی بر فروش ۲۱

۲-۲-۲-۵-۱ صکوک مبتنی بر اجاره ۲۲

۳-۲-۲-۵-۱ صکوک مبتنی بر مشارکت ۲۲

۴-۲-۲-۵-۱ صکوک مبتنی بر عاملیت ۲۳

۳-۵-۱ بر اساس نوع انتقال مالکیت (مبتنی بر دارایی یا با پشتوانه دارایی) ۲۳

- ۴-۵-۱ طبقه‌بندی بر اساس نوع ناشر (دولتی، شبه دولتی، شرکتی، نهاد مالی)..... ۳۷
- ۵-۵-۱ طبقه بندی بر اساس سررسید (کوتاه مدت، میان مدت، بلند مدت و بدون سررسید)..... ۳۹
- ۶-۵-۱ طبقه بندی بر اساس محل انتشار (داخلی یا بین المللی بودن)..... ۳۰
- ۷-۵-۱ طبقه‌بندی بر مبنای ماهیت سود و بازدهی..... ۳۰
- ۸-۵-۱ طبقه‌بندی صکوک بر مبنای کارکرد..... ۳۲
- ۶-۱ تاریخچه اوراق مالی اسلامی (صکوک)..... ۳۴
- ۷-۱ بازار صکوک در دنیا..... ۳۴
- ۱-۷-۱ بازار جهانی..... ۳۴
- ۲-۷-۱ بازار بین المللی..... ۳۵
- ۳-۷-۱ بازار داخلی..... ۳۷
- ۱-۷-۱ تجزیه و تحلیل ساختار بازار جهانی صکوک..... ۳۹
- ۵-۷-۱ نمای کلی آمار صکوک در ایران..... ۴۵
- ۸-۱ گزارش جایگاه صنعت صکوک استصناع..... ۵۰
- ۹-۱ مزایای انتشار صکوک استصناع..... ۵۴
- ۱۰-۱ معایب انتشار صکوک استصناع..... ۵۵
- فصل دوم: معرفی و پیشینه صکوک استصناع**..... ۵۷
- ۱-۲ مقدمه..... ۵۷
- ۲-۲ معنای لغوی..... ۵۷
- ۳-۲ معنای اصطلاحی استصناع..... ۵۷
- ۴-۲ تعریف عقد استصناع..... ۵۸
- ۵-۲ ارکان عقد استصناع..... ۶۰
- ۶-۲ لازم یا جایز بودن عقد استصناع..... ۶۱
- ۷-۲ عهده یا تملیکی بودن استصناع..... ۶۵
- ۸-۲ معین یا نامعین بودن عقد استصناع..... ۶۷
- ۹-۲ ویژگیهای عقد استصناع..... ۶۸
- ۱۰-۲ انواع سفارش ساخت..... ۶۹
- ۱۱-۲ تعریف اوراق استصناع..... ۷۱
- ۱۲-۲ مدل‌های عملیاتی اوراق استصناع..... ۷۱

۷۳	فصل سوم: مدل‌های عملیاتی صکوک استصناع
۷۳	۱-۲ مقدمه
۷۳	۲-۲ ارکان قرارداد استصناع
۷۴	۱-۲-۳ بانی
۷۴	۲-۲-۳ نهاد واسط (ناشر)
۷۴	۳-۲-۳ ضامن
۷۵	۴-۲-۳ دارنده اوراق
۷۵	۵-۲-۳ عامل فروش
۷۵	۶-۲-۳ عامل پرداخت
۷۶	۷-۲-۳ متعهد پذیره نویسی
۷۶	۸-۲-۳ بازار گردان
۷۶	۳-۳ مراحل انتشار اوراق صکوک در ایران
۷۷	۴-۳ استصناع مستقیم
۷۷	۱-۴-۳ توضیح فرآیند
۷۸	۲-۴-۳ بررسی روابط حقوقی
۸۰	۵-۳ استصناع غیرمستقیم
۸۰	۱-۵-۳ توضیح فرآیند
۸۱	۲-۵-۳ بررسی روابط حقوقی
۸۲	۶-۳ استصناع و اجاره به شرط تملیک
۸۲	۱-۶-۳ توضیح فرآیند
۸۳	۲-۶-۳ بررسی روابط حقوقی
۸۴	۷-۳ استصناع و اجاره عادی
۸۴	۱-۷-۳ توضیح فرآیند
۸۵	۲-۷-۳ بررسی روابط حقوقی
۸۶	۸-۳ استصناع و اجاره با اختیار فروش
۸۶	۱-۸-۳ توضیح فرآیند
۸۸	۲-۸-۳ بررسی روابط حقوقی
۸۹	۹-۳ استصناع و منفعت
۹۰	۱۰-۳ اوراق استصناع قابل تبدیل
۹۱	۱۱-۳ صکوک استصناع رهنی
۹۴	۱-۱۱-۳ بررسی فرآیند

- ۱۲-۳ مقایسه صکوک استصناع مبتنی بر خرید دین، اجاره به شرط تملیک و رهنی ۹۵
- ۱۳-۳ مدل عملیاتی اوراق استصناع سازمان بورس ۹۶
- ۱۴-۳ فرایند مدل بورس ۹۶
- ۱۵-۳ روابط حقوقی در مدل بورس ۹۶

فصل چهارم: بررسی فقهی و حقوقی صکوک استصناع ۹۹

- ۱-۴ مقدمه ۹۹
- ۲-۴ استصناع به عنوان عقدی باطل ۱۰۰
- ۳-۴ پیشینه عقد استصناع در فقه حنفی ۱۰۰
- ۴-۴ پیشینه عقد استصناع در فقه امامیه ۱۰۱
- ۵-۴ دیدگاه فقهای و مراجع معاصر در مورد استصناع ۱۰۱
- ۶-۴ استصناع به عنوان عقد صحیح ۱۰۳
- ۷-۴ استصناع مصداق بیع با تلف ۱۰۳
- ۸-۴ استصناع به عنوان بیع مستقل ۱۰۳
- ۹-۴ استصناع به عنوان اجاره یا اجاره به شرط تملیک ۱۰۴
- ۱۰-۴ استصناع به عنوان قرارداد مستقلاً ۱۰۵
- ۱۱-۴ استصناع به عنوان قرارداد صلح ۱۰۵
- ۱۲-۴ استصناع در قانون بانکداری بدون ربا ۱۰۷
- ۱۳-۴ بررسی فقهی و حقوقی اوراق استصناع ۱۰۸
- ۱۴-۴ فقه اوراق استصناع مستقیم ۱۱۰
- ۱۵-۴ فقه اوراق استصناع غیر مستقیم ۱۱۱
- ۱۶-۴ فقه اوراق استصناع و اجاره به شرط تملیک ۱۱۱
- ۱۷-۴ فقه اوراق استصناع و اجاره عادی ۱۱۲
- ۱۸-۴ فقه اوراق استصناع و اجاره با اختیار فروش ۱۱۳

فصل پنجم: بررسی حسابداری اوراق استصناع ۱۱۵

- ۱-۵ مقدمه ۱۱۵
- ۲-۵ بانوی ۱۱۵
- ۳-۵ نهاد واسط ۱۲۰
- ۴-۵ سرمایه‌گذاران ۱۲۳

- ۵-۵ حسابداری استصناع در نظام بانکی ایران ۱۲۷
- ۵-۶ عقد استصناع در آوofi ۱۲۸
- ۵-۷ حسابداری استصناع در آوofi ۱۲۹
- ۵-۷-۱ شناسایی سود ۱۳۰
- ۵-۷-۲ ارزیابی دارایی‌های استصناع در پایان دوره مالی ۱۳۱
- ۵-۸ بررسی تطبیقی ۱۳۱
- ۵-۸-۱ بررسی تطبیقی شناخت اولیه در دو رویه حسابداری ۱۳۲
- ۵-۸-۱-۱ انعقاد قرارداد استصناع اول ۱۳۲
- ۵-۸-۱-۲ پیش‌درخواست از مشتری ۱۳۲
- ۵-۸-۱-۳ ثبت وثائق مأخوذه از مشتری ۱۳۳
- ۵-۸-۱-۴ انعقاد قرارداد استصناع دوم ۱۳۴
- ۵-۸-۱-۵ پیش‌پرداخت به مشتری ۱۳۴
- ۵-۸-۱-۶ ثبت وثائق مأخوذه از سازنده ۱۳۵
- ۵-۸-۱-۷ پرداخت وجوه اموال به سازنده ۱۳۶
- ۵-۸-۱-۸ شناسایی سود استصناع دوم ۱۳۷
- ۵-۸-۱-۹ خاتمه قرارداد استصناع دوم و تحویل اموال به سازنده ۱۴۰
- ۵-۸-۱-۱۰ اعطای استصناع اول به مشتری ۱۴۲
- ۵-۸-۱-۱۱ عدم ایفای تعهدات ۱۴۴
- ۵-۸-۱-۱۲ خلاصه تطبیق مرحله شناخت اولیه رویدادهای مالی عقد استصناع ۱۴۵
- ۵-۸-۲ بررسی تطبیقی ارزیابی عقد استصناع در پایان دوره مالی ۱۴۶
- ۵-۸-۳ بررسی تطبیقی افشای عقد استصناع ۱۴۷
- ۱۵۱ فصل ششم: بررسی اقتصادی (خرد و کلان) ۱۵۱
- ۶-۱ مقدمه ۱۵۱
- ۶-۲ بررسی اقتصادی صکوک استصناع از منظر معیارهای اقتصاد خرد ۱۵۱
- ۶-۳ بررسی اقتصادی صکوک استصناع از منظر معیارهای اقتصاد کلان ۱۵۲
- ۶-۴ کارویژه‌های صکوک استصناع ۱۵۵
- ۶-۴-۱ کاربرد استصناع در اعمال سیاست‌های مالی ۱۵۵
- ۶-۴-۲ کاربرد استصناع در اعمال سیاست‌های پولی ۱۵۶
- ۶-۴-۳ صکوک استصناع به عنوان ابزاری برای مدیریت نقدینگی بانک‌های بدون ربا ۱۵۷
- ۶-۴-۴ صکوک استصناع رونق بخش بازار سرمایه ۱۵۸

فصل هفتم: مدیریت ریسک ۱۵۹

۱-۷ مقدمه ۱۵۹

۲-۷ تعریف ریسک و انواع آن ۱۵۹

۳-۷ انواع ریسک‌های صکوک استصناع و روش پوشش آن‌ها ۱۶۱

۱-۳-۷ ریسک‌های بازار اولیه ۱۶۳

۱-۱-۳-۷ ریسک عدم جمع‌آوری وجوه نقد به میزان کافی ۱۶۳

۲-۱-۳-۷ ریسک سوء استفاده واسط از وجوه دریافتی ۱۶۳

۳-۱-۳-۷ ریسک عدم پذیرش دارایی از طرف بانی ۱۶۳

۳-۷ پوشش ریسک تمایل نداشتن برای خرید اوراق استصناع توسط نهادهای واسطه‌ای ۱۶۴

۳-۷ ۵- پوشش ریسک عدم تعدیل ۱۶۴

۲-۳-۷ ریسک‌های بازار ثانویه ۱۶۵

۱-۲-۳-۷ مالی ۱۶۵

۱-۱-۲-۳-۷ ریسک نرخ سود ۱۶۵

۲-۱-۲-۳-۷ ریسک اعتباری ۱۶۶

۳-۱-۲-۳-۷ ریسک نقدینگی ۱۶۷

۴-۱-۲-۳-۷ ریسک نقدشوندگی ۱۶۸

۵-۱-۲-۳-۷ ریسک تورم ۱۶۸

۶-۱-۲-۳-۷ ریسک بازار ۱۶۹

۷-۱-۲-۳-۷ ریسک سرمایه‌گذاری مجدد ۱۶۹

۸-۱-۲-۳-۷ ریسک اعمال اختیارات ۱۷۰

۹-۱-۲-۳-۷ ریسک نرخ ارز ۱۷۱

۱۰-۱-۲-۳-۷ ریسک ورشکستگی نهادهای مالی ۱۷۳

۲-۲-۳-۷ غیرمالی ۱۷۳

۱-۲-۲-۳-۷ ریسک سیاسی ۱۷۳

۲-۲-۲-۳-۷ ریسک قوانین و مقررات ۱۷۴

۳-۲-۲-۳-۷ ریسک شریعت ۱۷۵

۴-۲-۲-۳-۷ ریسک انعطاف ناپذیری زیر ساختی ۱۷۶

۵-۲-۲-۳-۷ ریسک‌های مرتبط با دارایی ۱۷۶

۶-۲-۲-۳-۷ ریسک از بین رفتن کلی یا جزئی دارایی ۱۷۷